

ಮಲೆನಾಡಿನ ಜಗಜಟಿ ಜಂಬೆ

ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜಿಂಕೆ, ಕಡವೆ, ಮೊಲ, ನವಿಲುಗಳು, ಹಕ್ಕಿಗಳು ಜಂಬೆ ಮರದ ಕಾಯಿಗಳಿಗೆ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟು ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಉರುವಲಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಈ ಮರ ವಿನಾಶದತ್ತ ಸರಿಯುತ್ತಿದೆ.

■ ವಿನು ಗಂಗೆ

ನಾವು ಕಾರು, ಬೈಕಿನಲ್ಲೋ ಅಥವಾ ಸಫಾರಿ ಜೀಪಿನಲ್ಲೋ ಹೋದಾಗ ಕಾಣುವ ಕಾಡಿಗೂ ಕಾಲುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಹೋದಾಗ ಕಾಣುವ ಕಾಡಿಗೂ ತುಂಬಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಕಾಲುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ನಡೆಯುವುದು ವಿಶೇಷ ಅನುಭವ.

ಆದರೆ, ಕಾಲ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನ ದಾರಿ ಕ್ರಮಿಸುವವರು ನಡೆದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಕಸದ ಬೀಡಾಗಿಸದಿದ್ದರೆ ಸರಿ. ಹಿಂದೆ ಅಪ್ಪಟ ಮಲೆನಾಡಾಗಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಸೊರಬದಲ್ಲಿ ಈಗ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಕಾಡೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಮಧ್ಯ ಮಧ್ಯೆ ಸಾಗುವಳಿ. ಬಹುತೇಕ ಅಕ್ರಮ ಸಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ವಿರಳ ಮರಗಳನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ, ಬೀಜ ಹುಡುಕಲು ನಾನು ಕಾಲುದಾರಿ ಕ್ರಮಿಸುವಾಗ ನನ್ನ ಮಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಒಂದು ದಂಡು ಸೈನ್ಯವೇ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಇರುವುದು ಖುಷಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ತೊರೆಯಲ್ಲಿ ಮೀನಿಗೆ ಒಡ್ಡಿದ ಬಲೆಗಳಿಂದ ಮೀನು ಬಿಡಿಸಿ ನೀರಿಗೆ ಬಿಡುವುದೂ, ಸಾಗುವಳಿ ಜಾಗ ದಾಟುವಾಗ ತಿರುಗುವ sprinklers ನೀರಿಗೆ ಮೈಯೊಡ್ಡುವುದೂ, ಕಳ್ಳಿ ಗಿಡದ ಲೋಳೆಯಲ್ಲಿ ಗುಳ್ಳೆಗಳನ್ನು ಊದಿ ಹಾರಿಸುವುದೂ, ಆಲದ ಬೀಜಿನಲ್ಲಿ ನೊರಲೆ ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಕಾಲಿ ಆಡುವುದೂ, ಹೀಗೇ ಆಗಾಗ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಹುಟ್ಟಿ ಮಾರುವ ಮಗಳಿಗೆ ನಡೆಯಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ ಅನೇಕಾನೇಕ ಆಸಕ್ತಿಕರ ವಿಷಯಗಳು ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಇರುತ್ತವೆ.

ಒಮ್ಮೆ ಹೀಗೆ ನಡೆಯುವಾಗ ಒಂದು ಮರದ ಅಂಗೈಯಗಲದ ದೊಡ್ಡ ಕಾಯಿಗಳು ಗಮನ ಸೆಳೆದವು. ಈ ಕಾಯಿಗಳು ಜಂಬೆ ಮರದವೆಂದೂ, ಒಳಗಿನ ಬೀಜಗಳು ತಿನ್ನಲು ಯೋಗ್ಯವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಿತು.

ಜಂಬೆ ಮರದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹೆಸರು *Xylocarpa Xylocarpa*. ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬಲ್ಲ, ಮಲೆನಾಡಿನ ವಿರಳವಾಗುತ್ತಿರುವ ಮರ. ದಪ್ಪನೆಯ

ಕಾಂಡ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉರುವಲಾಗಿ ಬಳಸುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಬಹುತೇಕ ವಿನಾಶದತ್ತ ಸರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಂಪಾದ ವಿಪರೀತ ಗಡುಸಾದ ಮರ. ನಾಟಾಕ್ಕಾಗಿ ಕೂಡ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಜಂಬೆ ಕಾಡುಗಳೇ ಇದ್ದವಂತೆ. ಆಗಲ್ಲ ಗಾಡಿ ತುಂಬಾ ಜಂಬೆ ಓಡುಗಳನ್ನು (ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಹೊರಕವಚ) ಆಯ್ದು ಉರುವಲಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ.

ನಮ್ಮೊರಿಸ ಸುತ್ತ ಬೇಕಾದಷ್ಟಿದ್ದ ಜಂಬೆ ಮರ ಈಗ ಒಂದೋ ಎರಡೋ ಆಗಿ, ಉರುವಲಿಗೆ ಕಡಿದೂ ಕಡಿದು ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇದರ ಕಾಯಿಗಳಿಗೆ ಬೀಜಗಳು ರುಚಿಯಾಗಿದ್ದು ಜಿಂಕೆ, ಕಡವೆ, ಮೊಲ, ನವಿಲುಗಳು, ಹಕ್ಕಿಗಳು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟು ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಈ ಮರ ಬೆಳೆಯಬೇಕು ಅನ್ನಿಸಿ ಪುಟ್ಟ ಮಗಳ ಜೊತೆ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಬಲಿತ ಬೀಜ ಹುಡುಕಲು ಹೋದ ನನಗೆ ಜಂಬೆ ಕಾಯಿಯ ಸಿಪ್ಪೆ ತಡಕುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಕೊಳಕುಮಂಡಲ ಹಾವಿನ ಮರಿ! ಮಗಳಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶೇಷ ನೋಡಿದ ಖುಷಿ.

ಅದರ ಜಾಗಕ್ಕೆ ನಾವು ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಅದರ ಪಾಡಿಗೆ ಹೋಗಲು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದೆವು. ಪರಿಸರ ನಾವು ಅರಿಯುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಮಜಲುಗಳನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಅದರಲ್ಲೂ, ಮಲೆನಾಡಿನ ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯ ಎಂದೂ ಮುಗಿಯದ ಹಾಡಿನ ರೀತಿ.

ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟಿರಿವಿನಿಂದ (instinct) ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿ ತಲೆತಲಾಂತರದಿಂದ ಇದ್ದ ಮರಗಳನ್ನು ಗೂಡಿಗಾಗಿ, ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ವಿದೇಶದ ಮರಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವ ಸಂಭವನೀಯತೆ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಯಾವ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಯಾವ ಮರ ಆಶ್ರಯವೋ ಅಥವಾ ಯಾವ ಮರದ ಬೀಜ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆಯಲು ಯಾವ ಹಕ್ಕಿ ಆಶ್ರಯವೋ, ಬಲ್ಲವರಾರು? ಯಾರೋ ಮಹಾನುಭಾವರ ಮಾತು 'Every Knowledge is a Gateway for the Greater Unknown' ಅನ್ನುವ ಹಾಗೆ ನಾವು ಒಂದೊಂದನ್ನೂ ಅರಿಯುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಅರಿಯದ ಅನಂತ ವಿಶ್ವದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ನಮ್ಮ ನೆಲದ ಮರಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವತ್ತ ನಮ್ಮನಡೆ ಇರಬೇಕು.

ಅಂತೂ ಇಂತೂ ಬೀಜ ಸಿಕ್ಕು ಸಸಿ ಮಾಡಿ, ಈಗ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕಚೇರಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಜಂಬೆ ಮರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟರೆ ಮಲೆನಾಡಿನ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ತಳಿಗಳನ್ನು ಮರುಸೃಷ್ಟಿಸಬಹುದು. ಖಂಡಿತಾ ಕಾಡಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಅಂತೂ ಅಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಜಿಂಕೆ, ಬರ್ಕ, ನವಿಲು ಬರದೇ ಇದ್ದರೂ ಯಾವುದಾದರೂ ಹಕ್ಕಿಯಾದರೂ ತಿನ್ನಬಹುದು ಎಂಬ ಆಸೆ.